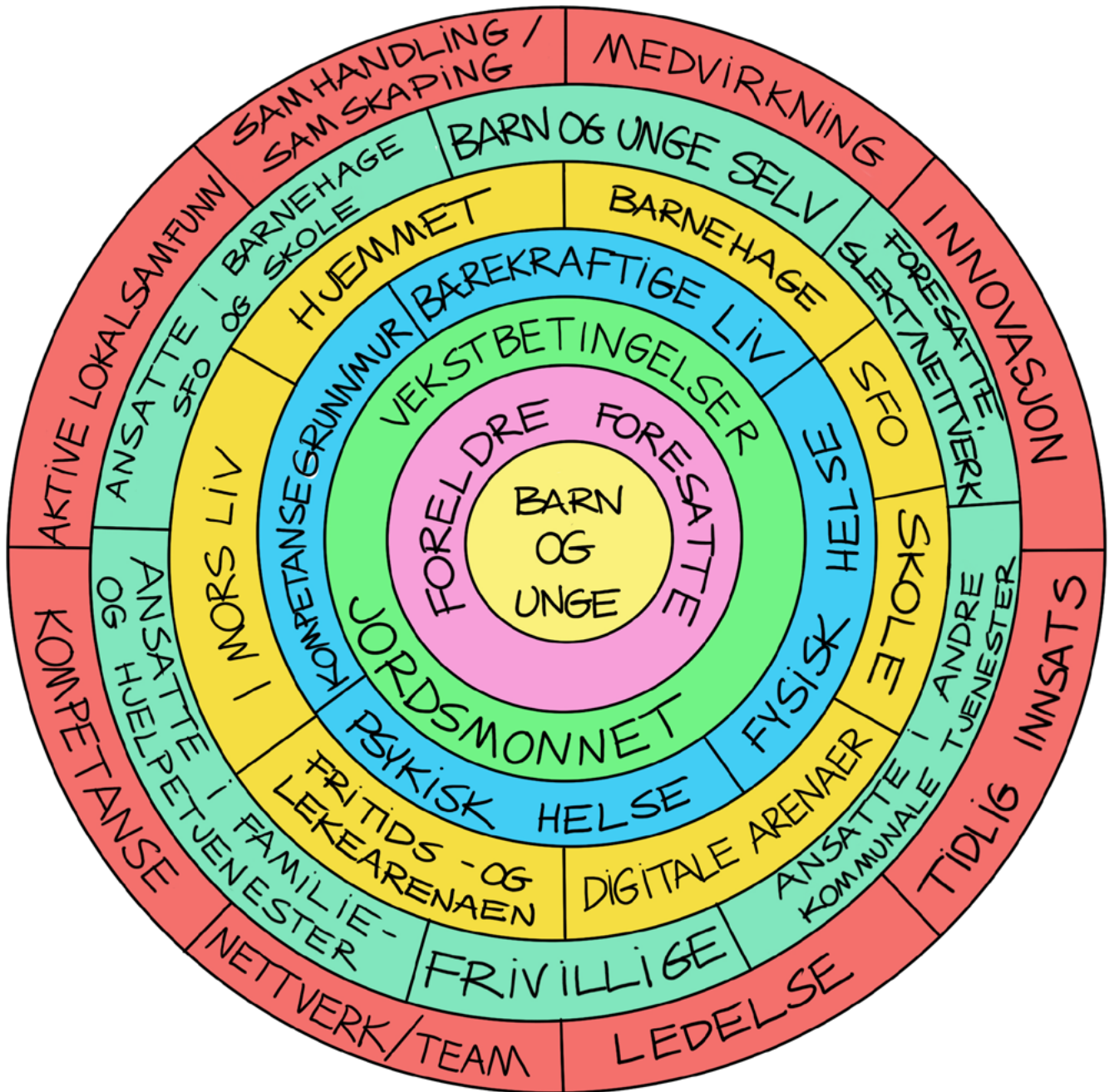

Kortversjon Helhetlig Plan for Oppvekst

ALLE NIVÅENE I MODELLEN
HAR FOKUS MOT BARN OG UNGE

FÆRDER
KOMMUNE
– med vind i seilene

KORTVERSJON: Helhetlig plan for oppvekst

- [Hele Helhetlig plan for oppvekst finner du her](#)
- [Lytt til podkast om Helhetlig plan for oppvekst](#)

Innholdsfortegnelse

1 [Forord](#)

2 [Innledning](#)

3 [Hva er viktig grunnlag i planen?](#)

4 [Kort beskrivelse av modellen](#)

4.1 [Barn og unge i sentrum](#)

4.2 [Foresattes betydning](#)

4.3 [Jordsmonnet – hva er det, hvorfor er dette viktig?](#)

4.4 [Hvordan skal kommunen jobbe med dette?](#)

5 [De fire prioriterte innsatsområdene for helsefremmende faktorer](#)

5.1 [Tiltak som bidrar til god fysisk helse](#)

5.2 [Tiltak som bidrar til god psykisk helse](#)

5.3 [Tiltak som bidrar til solid og framtidsrettet kompetansegrunnmur](#)

5.4 [Tiltak som bidrar til bærekraftige liv](#)

6 [Tiltak på arenaer der barn og unge lever livene sin](#)

7 [Tiltak som gis av aktuelle aktører i barn og unges liv](#)

8 [Tiltak som bidrar til at systemforutsetninger er på plass for å kunne lykkes med planen](#)

9 [Hvordan vil oppvekst jobbe for å realisere tiltakene i denne planen?](#)

1 Forord

Det mest bærekraftige Færder kommune kan bygge, er barn og unge. Barn og unge som tar vare på seg selv, hverandre, den eldre generasjon og jorda vår. Hva trenger barn og unge som vokser opp i dagens samfunn? Det komplekse samfunnet med hurtige endringer, det store kunnskapstilfanget og behovet for bærekraftige løsninger gjør at vi må tenke annerledes enn før om barn og unges oppvekst. Vi må ruste barn og unge til det omskiftelige og gjøre dem i stand til å tåle og takle livet i det samfunnet de skal være del av.

2 Innledning

Færder kommune har høye ambisjoner om barn og unges oppvekst. Det er iverksatt mange viktige satsinger der alle virksomheter og alle profesjoner i fellesskap har arbeidet for en god og inkluderende oppvekst. Færder kommune er klar til å ta et neste steg gjennom å videreutvikle bidraget i barn og unges oppvekst, i takt med at samfunnet møter en kompleks og uforutsigbar nåtid og framtid. Den justering av kurs som *Helhetlig Plan for Oppvekst* representerer, skal sikre høyere og jevnere kvalitet i et helsefremmende oppvekstmiljø.

Kommunen har en intensjon om å dreie ressursbruken i helsefremmende retning, slik at ressurser til forebygging og reparasjon kan reduseres. Det trengs flest mulig robuste borgere som kan møte en kompleks og uforutsigbar nåtid og framtid.

Helhetlig plan for oppvekst skal være kommunens bidrag på veien mot å nå visjonen.

3 Hva er viktig grunnlag i planen?

I alt planarbeid er et godt kunnskapsgrunnlag viktig. Det gir en felles forståelse av nåsituasjonen, framtidige behov og hvilke muligheter som finnes for endring og forbedring. Planens kunnskapsgrunnlag bygger på nasjonale- og internasjonale data og forskning, samt lokal kunnskap og erfaringer. Lokal kunnskap og erfaringer er samlet inn fra barn og unge, medarbeidere, politikere samt foresatte, frivillige og andre lokale aktører som har medvirket.

Å sette barn og unge i sentrum er vektlagt spesielt, for å øke barn og unges muligheter til selv å få øye på egne ressurser og sin iboende kraft for å gjøre kloke veivalg i eget liv. Barn og unges støttestillas formes av alle voksne og andre barn og unge i nettverket. Voksnes rolle er å støtte barnet på en sånn måte at det unge mennesket selv oppdager og finner fram til egne ressurser. Ofte omtales disse personene som «laget rundt» eller «laget til barnet». På engelsk brukes ofte uttrykket; *It takes a village to raise a child*. Lagets oppgave er å bidra til å mobilisere handle- og værekraft slik at barnet tar tak i egne muligheter og opparbeider seg evnen til å ta ansvar for livet sitt selv. Dette skjer best dersom laget omkring holder fokus på barnets behov og styrker nå og i framtiden, samt vektlegger barn og unges rett til medvirkning.

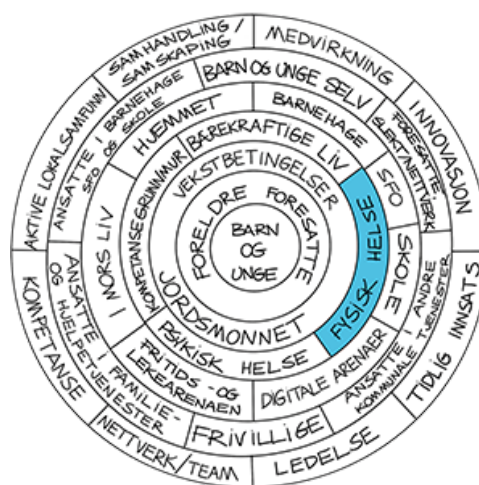
Et helsefremmende samfunn har en bred og meningsfylt verdiforankring. Et helsefremmende samfunn bygger på grunnleggende verdier som er viktig for alle menneskers vekst og utvikling. *Helhetlig Plan for Oppvekst* har som mål å øke tilførsel av helsefremmende faktorer på de arenaene der barn og unge lever livene sine.

5 De fire prioriterte innsatsområdene for helsefremmende faktorer

Prosesen med å lage helhetlig plan for oppvekst i Færder kommune har definert fire områder der det er særlig viktig å øke tilførsel av helsefremmende faktorer eller der økt tilførsel av helsefremmende faktorer vil ha særlig stor effekt. Disse områdene er fysisk helse, psykisk helse, kompetansegrunnmur og bærekraftige liv.

5.1 Tiltak som bidrar til god fysisk helse

Menneskekroppen er skapt til bevegelse. Bevegelse er del av barns DNA. Mestring av kroppslige utfordringer utgjør en stor del av barns første lærdom. Gode opplevelser med bevegelse og aktivitet i ung alder, gir ofte bevegelsesglede som varer livet ut. Å gi barn og unge gode muligheter for å oppleve glede i bevegelse og aktivitet og i fellesskap med andre, men ut fra egne forutsetninger, har derfor stor betydning for utvikling av god fysisk helse. Gjennom å øke tilførsel av faktorer som fremmer hverdagsaktivitet, organisert og uorganisert lek, bevegelse og aktivitet, vil de fleste barn og unges aktivitetsnivå øke. Det igjen vil kunne ha positive effekter på fysisk og psykisk helse og på læring, vekst og utvikling generelt.

«Aktiv i barnehagen»

+

En satsing på mer og bedre fysisk aktivitet i leken i barnehagealder.

«Aktiv i skole»

+

En videreføring og utviding av satsingen på “fysisk aktiv læring” (FAL) og annen fysisk aktivitet i skolealder.

Hverdagsaktivitet

+

Økt fokus på betydningen av hverdagsaktivitet, og økt hverdagsaktivitet.

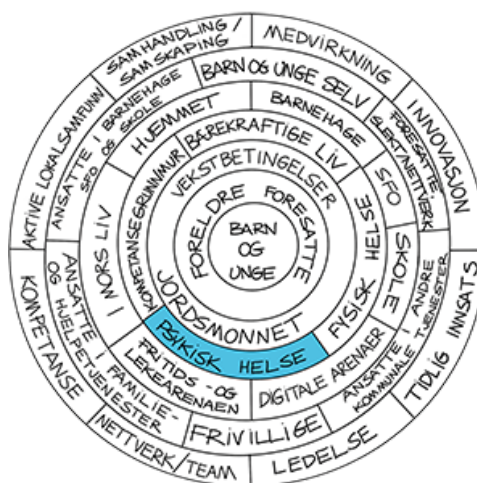
Anlegg for organisert og uorganisert aktivitet

+

- Det bør lages en sammenheng mellom kommunens anleggsplan og barn og unges nærmiljøer som sikrer mer aktivitet og det bør vurderes om anleggene i tilstrekkelig grad treffer aktivitetsønskene til alle.
- Barnehage- og skolegårder er utformet på en sånn måte at de stimulerer til aktivitet for alle.
- Parker og andre møteplasser er utformet på en sånn måte at de stimulerer til aktivitet og de er plassert slik at alle lokalmiljøer har slike anlegg.

5.2 Tiltak som bidrar til god psykisk helse

Å bygge psykisk helse må ses i sammenheng med det som beskrives som gode vekstbetingelser og utgjør jordsmonnet i barn og unges liv. Tiltak som styrkes og iverksettes må derfor ha fokus på det som har grunnleggende positiv betydning for barn og unge som trygghet, tilknytning, tilhørighet, mestringsopplevelser, sosial kontakt med andre, gode relasjoner, kjærlighet, respekt, toleranse, å få være aktør i eget liv og aktivitet, opplevelse og følelse av mening. I tillegg skal barn og unge i Færder i større grad oppleve å være aktive, knytte bånd, fortsette å lære, være oppmerksomme og bidra til andre.

Plan for utvikling av sosial- og emosjonell kompetanse +

- En plan som bidrar til at barn og unge utvikler sosiale og emosjonell kompetanse som gjør dem trygge og robuste.
- Barn og unge møter varme, trygge og autoritative voksne
- Utvikling av sosiale- og emosjonelle ferdigheter krever at «voksenlaget» modellerer og mobiliserer samlet og målrettet, og barn og unge får trene seg på sosiale og emosjonelle ferdigheter.

Utvikle et Venneprogram som sikrer at alle barn og unge opplever å ha venner og sosial støtte i livene sine +

Det etableres strukturer som sikrer at alle barn og unge har en eller flere venner på de arenaene de lever livene sine og at voksne omkring kan legge til rette for at vennskap og relasjoner utvikles og opprettholdes.

Etablering av flere sosiale møteplasser +

- Åpen barnehage.
- Pappa-/mammagrupper eller -kvelder.

Plan for matematisk kompetanse

+

- Sikres jevnere og høyere kvalitet og god progresjon på utviklingen av matematisk kompetanse gjennom hele læringsløpet for alle barn og unge.
- Skal gjelde for alle aldersgrupper i barnehagen og skole.

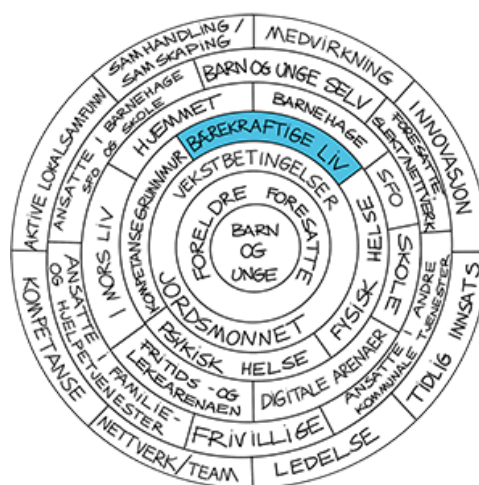
Innføring av digitale enheter til alle barn og unge i skolealder

+

- Bidra til å utjevne digitale sosiale forskjeller og bidra til at det ikke utvikler seg et gap mellom barn og unge i Færder sin digitale kompetanse og tilsvarende kompetanse hos barn og unge ellers i vår region.
- Ved hjelp av digitale enheter bidra til en mer målrettet opplæring der barn og unge tilegner seg digitale ferdigheter og digital kompetanse som er ettertraktet og nødvendig i dagens samfunn.
- Arbeidet med digitale enheter må sikre at forskningsbasert profesjonsfaglig kompetanse tilføres alle ansatte og foreldre.

5.4 Tiltak som bidrar til bærekraftige liv

Vår tids største samfunnsutfordring er at ressurser ikke forvaltes bærekraftig og rettferdig. All forskning sier at vi må endre levestett for å kunne videreføre velferdsstaten og en klode som er bærekraftig for kommende generasjoner. Barn og unge i Færder er veldig opptatt av alle sider ved bærekraftutfordringene, både sosiale, økonomiske eller miljømessige forhold.

Tiltak i barnehage, skoler som øker barn og unges bevissthet om et bærekraftig samfunn

+

- Lære om dyrking av matgjennom å tilrettelegge for dette.
- Lære om håndtering av avfall, gjenbruk og forbruker-bevissthet.
- Lære om bruk av naturen ved å oppholde seg i naturen.
- Tilrettelegge for entreprenørskap for bærekraftig utvikling.

Tiltak som bidrar til sosial bærekraft

+

- Barn og unge med behov for ekstra støtte får dette – for å sikre at alle får like muligheter.
- Gjennomføre sosiogrammer systematisk for å sikre at alle barn og unge blir sett.
- Fordele ressurser etter sosioøkonomisk faktor.
- Legger til rette for at mennesker som bor i lokalsamfunnet, kan påvirke forhold i nærmiljøet og ellers i kommunen.
- Legger til rette for deltakelse og samarbeid.

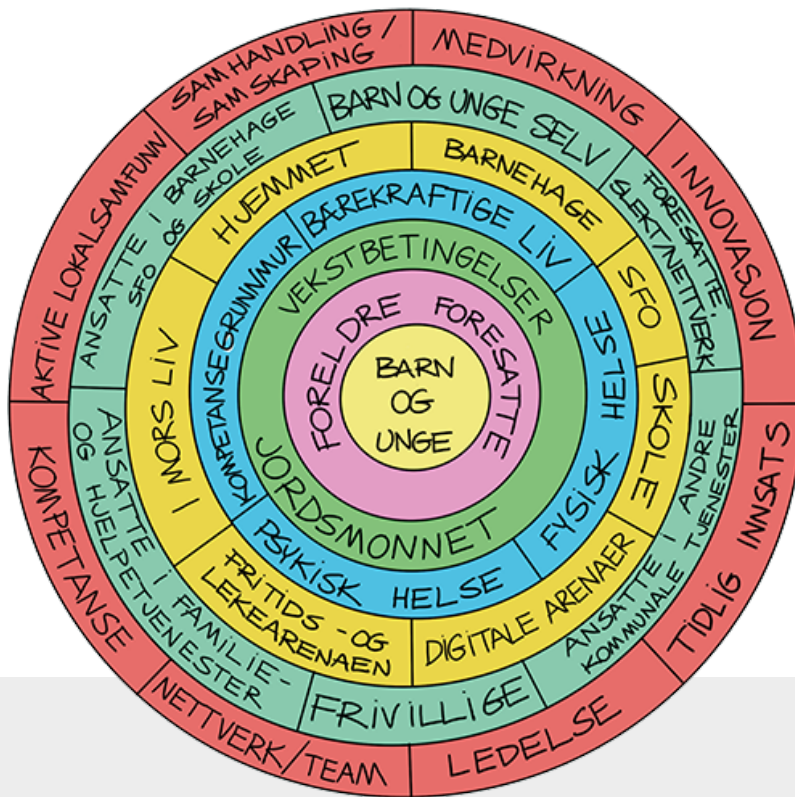
Tiltak som bidrar til fornybar energi og redusert klimaavtrykk

+

- Øke andelen plusshus eller energipositive kommunale bygg og bruke løsningene til læring.
- Utfordre barn og unge på å forske i fornybare energiløsninger.
- Involvere barn og unge i kommunens klimaregnskap for å skape engasjement for klima- og miljøtiltak og hva vi kan gjøre for å få klimaavtrykket ned.

6 Tiltak på arenaer der barn og unge lever livene sine

En helsefremmende livsstil skapes der mennesker lever livene sine. Ved å øke de helsefremmende faktorene på de arenaene barn og unge lever livene sine, vil det kunne påvirke livskvaliteten positivt. De viktigste arenaene i barn og unges liv er; i mors liv, hjemmet, barnehagen, skolefritidsordningen og skolen, nærmiljøet sitt, lek og fritid og digitale/sosiale medier (det gule feltet i modellen).

Etablere Home start, et familiestøtteprogram hvor frivillige besøker hjemmet til småbarnsfamilier med minst et barn under skolealder, noen timer i uken

Frivillige aktører bidrar til at det gis støtte i hjemmet slik at familier får omsorg og støtte i livssituasjoner som oppleves utfordrende.

Bygge aktive lokalsamfunn/nærmiljøer

- Frivilligheten og det offentlige tar et utvidet og felles ansvar for å styrke tilhørigheten, fellesskapet og aktivitetsnivået blant innbyggerne.
- Det private, det offentlige og frivilligheten innretter seg mot felles mål, løser samfunnsutfordringer og tar samfunnsansvar som ingen ville klart alene.
- Idrettslag og andre frivillige organisasjoner bidrar til å styrke tilhørighet, felleskap og tilby aktiviteter i nærmiljøene sammen med det offentlige og det private.

Etablere sterke oppvekstsentre

- Barn og unge får støtte i sin utvikling gjennom sterke oppvekstsentre og får mulighet til å realisere sine potensial.

- Oppvekstreformen og St.meld 6 "Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO" vektlegger at kompetansen og støtten må være tett på barn og unge for å virke godt.

Det gis mulighet for barnehageplass til barn født i desember, slik at disse får samme mulighet som barn født i samme år

+

Desember-barn får også barnehageplass innen utgangen av bursdagsmåneden.

Det gis fritidstilbud til alle

+

Sosiale møteplasser og minst en fritidsaktivitet er tilgjengelig for alle barn og unge som ønsker det.

Det etableres møteplasser for gravide og foreldre/foresatte i svangerskapspermisjon eller til de som ikke har barnehageplass

+

- Sosiale møteplasser er tilgjengelig for alle foreldre.
- Åpen barnehage i kommunal regi er plassert sentralt på øya, lett tilgjengelig for alle som ønsker det.

Etablere digital inngangsport til voksne som kan støtte barn og unge

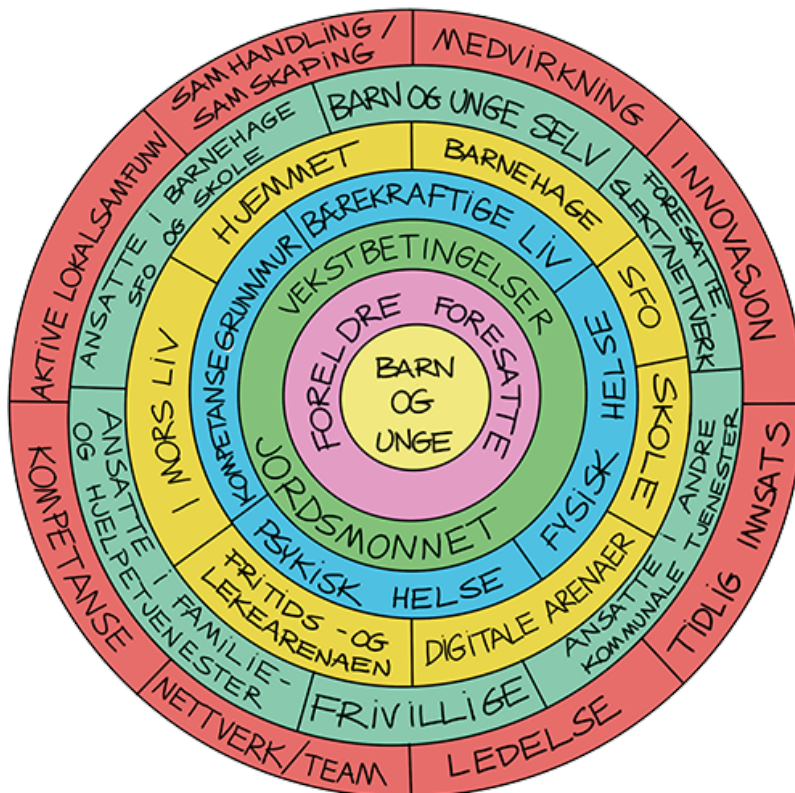
+

Sikre at voksenstøtte kun er et tastetrykk unna.

7 Tiltak som gis av aktuelle aktører i barn og unges liv

Det er mange som kan støtte og påvirke barn og unges oppvekst. Aller viktigst er barnets foreldre og slekt og nettverk. Men venner og andre mennesker barn og unge er sammen med, har også stor betydning. Begrepet "It takes a village to raise a child", det tar et helt lokalsamfunn å oppdra barn, brukes ofte i denne sammenhengen for å beskrive at det er mange som kan og skal bidra til å gi barn og unge en god oppvekst (det lysegrønne feltet i modellen).

Barn og unge er ikke passive mottakere av voksnes kjærighet og innsats. De er i aller høyeste grad selv i stand til å være den forandringen de vil se i verden. Gjennom aktive livsvalg kan de forme sitt eget liv, men det går enda bedre om vi er flere om det bygge gode støttestillas.

Fokus på «De 1000 første dagene i barns liv» – etablere tiltak som skal styrke barnets første leveår gjennom å styrke de voksne de små barna har rundt seg

- Alle barn og unge opp til 3 års alder skal møte av voksne som bygger trygg tilknytning, gir mye kjærighet og stimulerer til optimal utvikling.
- Begge foreldre/ foresatte skal få likeverdige muligheter til å være trygge, varme og tydelige voksne for sine barn gjennom hele foreldreskapet.
- Tidlig innsats tidlig i livet skal være synlig i planverk og prioriteringer i Færder kommune.

Etablere et foreldreprogram - et program som varer gjennom hele barne- og ungdomsperioden for systematisk å styrke forelderollen

- Foresatte skal oppleve støtte tilpasset barnets alder gjennom hele foreldreskapet.

- Mobilisere foresatte i alle barn og unges livsfaser slik at de bedre kan rustes til å ta sunne livsvalg for seg selv og barna.

Mobilisering av frivillige for et utvidet samfunnsansvar

+

- Frivilligheten og kommunen skal være i likeverdige partnerskap og skape varierte og gode tilbud til barn, unge og familier sammen. Tilbudene skal bidra til opplevelse av tilhørighet, fellesskap, glede og mestring.
- Etablere likeverdige partnerskap mellom kommunen og ulike frivillige aktører som kan bidra til flere og bedre tjenestetilbud til barn, unge og familier. I tillegg vil opplevelsen av å bidra også berike de som deltar i det frivillige arbeidet.

Fokus på høykvalitetsbarnehager: øke bemanning og kompetanse i barnehage

+

- Sørge for at 50% av ansatte i barnehage er utdannet barnehagelærere.
- Øke andelen fagarbeidere med 10%.
- Ansette flere med master og flere med spisskompetanse.
- Sikre helsefaglig kompetanse i barnehagen.

Øke bemanning og kompetanse i skole

+

- Ansette Inkluderingsveiledere i alle skoler.
- Sikre at ansatte har spesialpedagogisk utdanning.
- Etablering av sentralt læringsstøttende team.
- Sikre helsefaglig kompetanse i skolen.

Øke bemanning og kompetanse i SFO

+

- Sikre minst en person med pedagogisk utdanning i alle SFOer.
- Flere fagarbeidere og aktivitetsledere i SFO.

FærderHuset etableres - avdeling barn, unge og familier

+

- Sikre aktører/ansatte som kan gi lavterskel, rett hjelp til rett tid.
- Tett samarbeid mellom FærderHuset og øvrige tjenester i oppvekst for å bidra til helhet og sammenheng i tjenestetilbudet.
- Sikre støtte og hjelp som innbyggerne ber om/ønsker.
- Etablere samarbeid med kommunens frivillighetssatsing.
- Etablere aktuelle møteplass for innbyggerne.

- Planens verdigrunnlag skal være godt kjent og ligge til grunn for alle møter med barn og unge og deres familier i alle tjenester.
- Tiltak skal være beskrevet og dimensjonert hensiktsmessig i tjenestenes handlingsplaner.
- Forbedre maler og tydeliggjøre forpliktelser den enkelte tjeneste har.
- Tiltaksområdene prioriteres år for år i planens virkeperiode slik at innsatsen settes inn samtidig.
- Tjenestene lager prioriteringsplaner for arbeidet som skal gjøres.

Tiltak som bidrar til økt kvalitet på ledelse

+

Ledere skal kunne bidra til systemisk og praksisnær utvikling som speiler tiden vi er i og fremtiden vi møter, og være tett på de menneskene de leder.

- Organisere og tydeliggjøre roller i barnehage slik at veiledning i større grad skjer i praksis.
- Organisere skole og SFO slik at ledelsen kommer tettere på og i større grad følge opp barn og unge og de ansattes læring, blant annet skal inspektører bli avdelingsledere med personalansvar.
- Læringssystemer i alle virksomheter der systemisk og praksisnær endring står i fokus og prosesslederkompetanse er en forutsetning for å lykkes.
- Alle voksne i barnehager og skoler skal ha ferdigheter som setter dem i stand til å lede barn og unges utvikling og læring på sånn måte at oppvekst-/ læringsmiljøet er trygt og lærende.
- Alle ledere skal bidra til kontinuerlig kompetanseutviklingsprosesser (livslang læring) der ansatte medvirker og utvikler seg gjennom hele profesjonsstigen.

Kontinuerlig kompetanseutvikling i alle virksomheter

+

Kontinuerlig kompetanseutvikling i den enkelte tjeneste og i fellesskapet

- Kompetanseplan i alle virksomheter; etter- og videreutdanningsbehov kartlegges og søkes dekket.
- Lederprogram.
- Universitetskommunesamarbeid.
- Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis.
- Kompetansepakker for HPO.
- Kompetanseordningene samkjøres.
- Oppfølgingsprogram for nyutdannede.
- Assistent- og fagarbeiderskole for barnehage og SFO.
- Oppvekst skal ha en plan for kompetanseutvikling som bygger på felles satsinger i arbeidet med barn og unge.
- Alle ansatte skal oppleve å være lærende gjennom hele profesjonsløpet sitt.
- Alle nyansatte skal følges opp slik at flest mulig forblir i yrket sitt.

- Også ansatte uten utdanning skal tilegne seg grunnleggende kompetanse om barns utvikling, læring og behov.
- Alle virksomheter skal i stor grad drive kollektiv kompetanseutvikling.

Større utviklingsarbeider rigges som prosjekter med tilhørende prosesser

+

- Prosjektrigg og plan for utviklingsarbeid skal bidra til fremdrift og god kvalitet på implementering av nye tiltak.
- Øke prosjekt- og prosesslederkompetanse.
- Lage handlingsplaner for implementering av helhetlig plan for oppvekst.

Styrke tverrfaglig samhandling med fokus på å sikre helhet og sammenheng i overganger

+

- Satsingen på gode overganger mellom barnehage og skole utvides til også å gjelde andre overganger i barn og unges liv:
 - Mellom tjenester
 - Innad i tjenestene
 - Mellom tjenester og andre aktører
- Sentrale overganger i barn og unges liv skal kvalitetssikres gjennom rutinebeskrivelser som brukes og er godt kjent av alle ansatte og andre aktuelle aktører.

Det utvikles lærende fellesskap

+

- Nettverk/team.
- Det store lederlaget.
- Arbeidsplassbasert kompetanseutvikling.
- Læringsprosessene skal være dype og virke slik at de får fram beste og neste praksis.
- Læringsystemene i virksomhetene skal være anerkjennende og helsefremmende.

Tiltak som bidrar til aktive lokalsamfunn

+

- Utvikle samhandlingsmodeller for likeverdige partnerskap mellom frivilligheten og det offentlige.
- ABC (active, belong, commitment) eller tilsvarende som felles fokus for frivilligheten.
- Aktiv 365-opplæring.
- Ungdom skal få mulighet til å innta betydningsfulle roller i frivillig arbeid som de kjenner de mestrer.
- Frivilligheten og det offentlige skal innrette seg mot felles mål og skape sammen.
- Frivilligheten skal representere en arena der innbyggere får være aktive, høre til og kjenne forpliktelse.

9 Hvordan vil oppvekst jobbe for å realisere tiltakene i denne planen?

Helhetlig plan for oppvekst i Færder er en overordnet plan. Det vi si at planen skal gi retning på kommunens satsinger fremover. Tiltakene som ligger i planen vil prosjektorganiseres når de prioriteres. Dette innebærer at det etableres prosjektgrupper og styringsgrupper som driver arbeidet fremover. Det utarbeides prosjektbeskrivelser der mål, tiltak og evaluering er sentrale punkter. Videre vil alle virksomheters utviklingsplaner inneholde aktuelle og prioriterte tiltak fra Helhetlig plan. Virksomheter og politisk nivå vil delta i arbeidet med å prioritere innsatsene klokt.

Hoveddelen i Helhetlig plan for oppvekst gjelder for hele planperioden. Handlingsdelen må evalueres og justeres årlig.

Planen beskriver ulike tiltak på flere nivåer. Dette skyldes at noen av tiltakene allerede er i ferd med å bli gjennomført eller er under utarbeidelse, noe som gjør at disse beskrives mer spesifikt enn andre. Andre tiltak er mer overordnede og må operasjonaliseres. Dette vil prosjektgruppene jobbe videre med og forankre politisk. Noen tiltak vil kreve politiske beslutninger og ha økonomiske konsekvenser, og vil ikke bli gjennomført før politisk beslutning er gjort.

En implementeringsplan vil være synlig i kommunens utfordringsdokument.